

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΔΙΚΑΣΤΡΙΩΤΙΚΗ ΦΥΣΗ

του **Λάμπρου Γράββαλου**
Καθηγητού

«Πηγαίνω στη φύση καθώς οι μέλισσες
για να πάρω το νέκταρ και να φτιάσω το μέλι».

(ΒΑΡΟΥΧ)

Η Δικαστριώτικη φύση κατά την μαρτυρία πολλών, είναι ο καλύτερος γιατρός των ανθρώπων της. Αυτή η φύση όμως ένιωσε καλύτερα, όταν σε υψόμετρο και σε τόσο ωραίο κλίμα, έδινε το οξυγόνο της σε όλους τους αγαπημένους της Δικαστριώτες.

Ήλθαν χρόνια δύσκολα και ορφάνεψε η φύση μας. Έχασε τους ανθρώπους της και τους μόνιμους σχεδόν θαμώνες της, που απολάμβαναν την τροφή και την ομορφιά της.

Εμείς οι μεγαλύτεροι που επανερχόμαστε στο χωριό μας, γιατί οι διάφορες καταστάσεις αλλά και η υγεία μας, μας απομάκρυναν, θυμούμαστε τους άδολους και εργατικούς χωριανούς μας με τις διάφορες ασχολίες των, καθώς και τα τιππίσματα των παιδιών του Σχολείου, και βουρκώνουν τα μάτια μας.

Πού είναι οι χαρωπές φωνούλες των παιδιών στο προαύλιο του Σχολείου, ή ο Δάσκαλος που κτυπούσε την καμπάνα και σύναζε τα παιδιά για μάθημα! Πού είναι ο καλός ζευγολάτης με τα βοϊδάκια του, την βουκέντρα και το ξύλινο αλετράκι του, φορτωμένο στο ζώο του! Πού είναι ο τσοπάνης με τα πρόβατα ή τα γίδια του και τα τσοπανόσκυλά του, που βρισκότανε ολημερίς μακριά από το χωριό και έσπινε το στρατηγείο του κοντά στη στρουγγα για να προσέχει το κοπαδάκι του!

Πού πάνε τα πολλά σκαλιάρικα κουδούνια των προβάτων και τα κύπρια των γιδιών που ηχολογούσαν στα φαράγγια και στα γούπατα της φύσης!

Πού πάνε οι φωνές των τσοπάνηδων, τα γαυγίσματα των σκυλιών, τα βελάσματα των γιδοπροβάτων και η φλογέρα του βοσκού! Πού είναι τα σπάρια και καλαμπόκια των χωραφιών! Πού είναι το αλώνισμα, ο τρύγος, ή το ξεφλούδισμα των καλαμποκιών, που συνήθως συνοδεύτανε με τα τραγούδια των νέων του χωριού μας! Πού είναι το λανάρισμα των μαλλιών, πού είναι οι γνέστρες με τη ρόκα, πού είναι οι πλέκτρες με τις βέργες, ή το βελονάκι που γέμιζαν τους τοίχους με τις «πάντες» και στόλιζαν τα παράθυρα με τις ωραιότατες κουρτίνες! Πού είναι οι οικογένειές με τα πολλά παιδιά που γέμιζαν τα σπίτια!

Πάνε όλα σβύσανε, και έμεινε μόνο η φύση μας με τα ρυάκια της, και τις πλατανοσκέπαστες ρεματιές. Μόνο δύο μικρά κοπαδάκια μαρτυρούν την ύπαρξη των πολλών. Πόσο λυπηρό είναι να μένει μόνη με τους τόπους της, με τους θρόλους, τις ιστορίες και τα διάφορα γεγονότα! Και αυτά τα πολύχρωμα πουλάκια της με το υπέροχο κελάηδημά τους, και αυτά την εγκατέλειψαν. Μόνο κάποιοι Κούκος ακούγεται τις Ανοιξιάτικες ημέρες που σπάζει την μονοτονία και προμηνύει κάποια ελπίδα. Παντοτινή της συντροφιά έχει τις βρουσούλες με το κρυστάλλινο νερό τους, τα πλατάνια και τις βελανιδιές που σκορπάνε με το δικό τους τρόπο, το δικό τους άρωμα και περικλείουν την άγρια και πρωτόγονη ποίηση της ερημιάς της. Όλα αυτά, προσθέτουν στην ψυχή του ανθρώπου, αν λειτουργεί μέσα του η ομορφιά και δεν έχει ναρκωθεί από τα καυσαέρια, μία οριστική χαρά που δίνει τη λησμονιά στις πολλές φροντίδες, τις κακίες, στις ψεύτικες ηδονές, και σπάει τις χρυσές αλισσιδες, που τυχόν έχουν δέσει τα χέρια του. Εδώ η γαλήνη της ψυχής έρχεται από τα νερά των ρυακιών, των πηγών και των κεφαλόβρυσων, και γίνεται μέσα μας ομορφιά με ένα φυσικό παλμό αγνότητας. Εδώ μας περιμένουν τα αγέραστα πλατύφυλλα πλατάνια με το τραγούδι του Τζιτζικα, και τα ευθυτενέστατα κωνοειδή ελάτια μας με το υπέροχο παράσημά τους, λες και σπαθίζουν τον ουρανό, ψάχνοντας να βρουν τους ανθρώπους των που χάσανε. Απαραίτητο λοιπόν για τη φύση, ιδιαίτερα για την απέραντη σε ωραιότητα Δικαστριώτικη φύση με τις ολοπράσινες πλαγιές. Ανεβείτε επάνω στις ραχούλες της με τις δροσερές πηγές, τραγουδέστε με την ανύπαρκτη φλογέρα του βοσκού, μπειτε μέσα στο σπίτι της και καθίστε στους θρόνους της θειικής μεγαλοπρέπειας.

Αυτό εάν γίνεται, να είστε βέβαιοι ότι πήρατε το νέκταρ για να φτιάσετε το ζωογόνο μέλι, απαραίτητο για κάθε ανθρώπινη ζωή.

Σημείωση: Ερχόμενοι στο χωριό μας, την μεν φύση θα την απολαύσετε με όλη σας την καρδιά, τα δε προαναφερμένα στην άλλοτε ζωή του Δικαστριώτη, θα τα βρείτε στο σχολείο, όπου το Δικαστριώτικο Λαογραφικό Μουσείο, το οποίο δημιούργησε ο επίμονος, ο υπόμονος, ο λαοφιλέστατος και συμπάθειστατος συνταξιούχος Δάσκαλος, κ. Νικόλαος Γ. Σωτηρόπουλος, μπροστά στον οποίο υποκλινόμαστε από υποχρέωση, και του εκφράζουμε τα θερμότερα των συγχαρητηρίων μας.

ΚΩΔΙΚΟΣ: 6558

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΡΟ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΔΙΚΑΣΤΡΙΩΤΩΝ

ΕΤΟΣ 13 • Α.Φ. 48 • ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ-ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2010 • ΕΚΔΟΤΗΣ: ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΔΙΚΑΣΤΡΙΩΤΩΝ - ΠΟΝΤΟΥ 12 ΑΘΗΝΑ 115 28

Τα δεκαπεντάχρονα της εφημερίδας μας

Του **Νίκου Σωτηρόπουλου**

Με την ευκαιρία της συμπληρώσεως 15 χρόνων απ' την έκδοση της εφημερίδας μας «το Δίκαστρο» με ιδιαίτερη ικανοποίηση χαιρετίζουμε τη γόνιμη πορεία της και εκφράζουμε τα θερμά συγχαρητήρια στο Σύλλογο των Απανταχού Διακαστριωτών και τα μέλη της συντακτικής Επιτροπής για τις καταβαλλόμενες φιλότιμες προσπάθειες να σταθεί με το μέτωπο ψηλά και να εμφανίσει αξιόλογο πνευματικό έργο, που τιμά τη γενέθλια γη και τους κατοίκους αυτής.

Η Εφημερίδα μας με την πλούσια ύλη των δημοσιευμάτων της έγινε ο άγρυπνος φρουρός των Ιερών και οσίων του χωριού μας. Ανταποκρίθηκε στην υψηλή της αποστολή και στις σελίδες της απεικονίστηκαν το πνεύμα, η ψυχή, το ήθος και η ανωτερότητα του Ρουμελιώτικου χωριού. Προβλήθηκαν η Ιστορία και οι φυσικές ομορφιές του Δικαστριώτικου μεγαλείου.

Της αυγής φάρος πνευματικών και υψηλών οραματισμών έγινε κοινωνός ευγενικών αγώνων και βοήθησε στην επίλυση σοβαρών θεμάτων τα οποία είχαν σχέση με τη γενικότερη Ιστορική Πορεία του ευλογημένου και καθαγιασμένου χώρου των προπατόρων μας.

(Συνέχεια στη σελ. 4)

ΤΟ ΘΥΜΙΑΜΑ ή ΤΟ ΛΙΒΑΝΙ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΑΣ

του **Λάμπρου Κ. Γράββαλου**
Καθηγητού

Όλοι οι άνθρωποι, λόγω της αδυναμίας των, όταν δεν μπορούν να τα βγάλουν πέρα και δεν αντέχουν πλέον άλλο, τότε στρέφουν τον νου και την καρδιά των, σε κάτι ανώτερο από αυτούς και εκεί προσπαθούν να αποθέσουν τις ελπίδες των.

Υψώνουν τα χέρια των προς την ανώτερη αυτή δύναμη, για να την παρακαλέσουν και να προσφέρουν την εσωτερική πνευματική των λατρεία, προς ικανοποίηση των επώδυνων αιτημάτων των.

Για το σκοπό αυτό προσφεύγουν στους Ναούς, οι οποίοι με τα τόσα εξωτερικά αισθητά μέσα που διαθέτουν, κάνουν τους ανθρώπους να αισθανθούν δέος και να δημιουργούν την κατάλληλη ψυχική διάθεση προς ανάταση του πνεύματός των. Ένα από αυτά τα μέσα είναι το θυμιάμα ή το λιβάνι.

Το λιβάνι είναι ένα φυσικό προϊόν που προέρχεται από τα δέντρα που ονομάζονται λιβανιές, όπως ακριβώς το ρετσίνι από τα πεύκα, έλατα ή κέδρα, ή η μαστίχα από τις μαστιχιές. Επειδή όμως είναι λίγο και δεν επαρκεί, κατασκευάζεται και από διάφορες άλλες εύοσμες ύλες, που όταν κατακαίεται αναδίδει μία ευχάριστη ευωδιά.

Αυτό είναι το τεχνητό λιβάνι, που πολλές φορές δεν είναι και τόσο επιτυχημένο ως προς τη μυρωδιά του.

Το θυμιάμα ή λιβάνι, ήτανε κοινό συστατικό κάθε λατρείας όλων των εποχών. Τη συχνή του χρήση, την βρίσκουμε στην Βαβυλωνία, στους Πέρσες, στους φοίνικες, στους Αιγυπτίους και στους Έλληνες.

Όλοι αυτοί το χρησιμοποιούσανε για λατρευτικούς σκοπούς.

Ήτανε μια πολύτιμη ύλη, γι' αυτό βλέπουμε και τους Μάγους από την ανατολή, να προσκομίζουν στον νεογεννηθέντα Ιησού μας «Σμύρνα, Χρυσόν και Λίβανον». Κατά τον ίδιο τρόπο και οι Εβραίοι, στην λατρεία των προς τον αληθινό θεό, πρόσφεραν λιβάνι το οποίο κατακαίγταν σε σταθερό ολόχρυσο θυμιατήριο, καθώς και σε κινητό επίσης ολόχρυσο. Είναι βέβαιο ότι στην Χριστιανική μας λατρεία, διαδόθηκε από αυτούς, χωρίς όμως να γνωρίζουμε πότε.

(Συνέχεια στη σελ. 4)

Κατά Χριστούγεννα - Με Υγεία και Ευτυχία το 2011

Τα δεκαπεντάχρονα της εφημερίδος μας

(Συνέχεια από τη σελ. 1)

«Το Δίκαστρο» μας έδωσε την ικανότητα και τη δύναμη να υπηρετήσουμε αρχές και ιδέες, ήθη και έθιμα, μνήμες και επιζήσεις προγονικές τις οποίες κληρονομήσαμε από τις αθώρητες μορφές εκείνων που αγωνίστηκαν για τη δική μας προκοπή και το ελπιδοφόρο μέλλον των παιδιών μας.

«Το Δίκαστρο» μας βοήθησε και μας παρώθησε να γυρίσουμε τη σκέψη μας στα περασμένα, στα δύσκολα και πολυτάραχα παιδικά μας χρόνια. Τότε που όλα «τάσκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά». Τότε που δεν είχαμε τίποτε, αλλά και δεν μας έλειπε τίποτε. Τότε που η αγάπη, ο σεβασμός και η εκτίμηση μόρφηναν και γαλήνευαν τις καρδιές μας.

Τότε που τα ανθρώπινα βήματα πορεύονταν στην ίσια στράτα του Θεού και εφάρμοζαν με θρησκευτική ευλάβεια το «ΑΓΑΠΑΤΕ ΑΛΛΗΛΟΥΣ».

«Το Δίκαστρο» για δεκαπέντε δημιουργικά και γόνιμα χρόνια μετάγγιζε στις ψυχές των αναγνωστών του ρήματα ζωής και λόγια σοφίας. Πληροφορούσε τους νέους μας για την Ιστορία του χωριού τους και χάρασσε λεωφόρους αγωνιστικότητας σ' όσους πορεύονταν και αναζητούσαν την «Πατρώα Ιθάκη» με το σύνθημα του «Εν αγωνίζεσθαι».

Δικαστριώτη και φίλε Αναγνώστη παραδίδοντας την σκυτάλη όπως έκανα γνωστό και στη Γενική Συνέλευση του Αυγούστου σε νεότερους εύχομαι από καρδιάς **«ΚΑΛΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ»!**

Ευχαριστώ όλες και όλους για την πολύχρονη πνευματική συμπόρευση και σας εύχομαι υγεία και προκοπή με την προσωπική παραίτηση: Διαφυλάξατε ως κόρη οφθαλμού το Λαογραφικό Μουσείο, την Εφημερίδα και την ενότητα του Συλλόγου μας, γιατί είσθε οι θεματοφύλακες αυτού του τόπου και σε σας έτυχε ο κλήρος να φυλάξετε «Θερμοπύλες»!

Καλές Γιορτές.

ΤΟ ΘΥΜΙΑΜΑ ή ΤΟ ΛΙΒΑΝΙ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΑΣ

(Συνέχεια από τη σελ. 1)

Τη χρήση του θυμιάματος την συναντούμε στις χριστιανικές συγκεντρώσεις των πρώτων Χριστιανών που γίνονταν στις κατακόμβες, καθώς στον 3ο Αποστολικό κανόνα και στα συγγράμματα των Πατέρων.

Στους βυζαντινούς χρόνους, οι Αυτοκράτορες μπαίνοντας στο Ναό, έβαζαν θυμιάμα, με τα ίδια τα χέρια των στο θυμιατήρι και θυμιάτιζαν πρώτα την Αγία Τράπεζα σταυροειδώς και μετά τον Πατριάρχη. Μετά έκανε το ίδιος και ο Πατριάρχης, τόσο προς την Αγία Τράπεζα, όσο και προς τον Αυτοκράτορα.

Το θυμιάμα στη Χριστιανική μας λατρεία, συμβολίζει τις προσευχές των πιστών που αναπέμπονται προς τον Θεόν. Όπως δηλαδή ανεβαίνει ο ευώδης καπνός του θυμιάματος προς τα πάνω, έτσι και οι πιστοί άνθρωποι αποστέλλουν τις προσευχές των προς τον Πανάγαθο Θεό, με τις οποίες τον παρακαλούν να τις εισακούσει και να ικανοποιήσει τα αιτήματά των. Ο ψαλμωδός της Παλαιάς Διαθήκης, πόσο ωραία εκφράζεται προς το Θεό, με θερμή πίστη και με πόνο καρδιάς λέγοντας:

«Κατευθυνθήτω η προσευχή μου ως θυμιάμα ενώπιόν Σου».

Επίσης υπάρχει και σχετική ευχή στην αρχαία λειτουργία του Ιακώβου του αγίου αυτού Άνδρα, η οποία μεταξύ των άλλων λέει: **«Δέσποτα Χριστέ... Σου προσφέρουμε θυσία αινέσεως και σε παρακαλούμε να δεχθείς από μας τους αχρείους δούλους Σου το παρόν θυμιάμα εις οσμήν ευωδίας και καθάρισον ημών το δυσώδες της ψυχής και του σώματος και αγιάσον ημάς την Αγιαστική δυνάμει του Αγίου Πνεύματος».**

Αυτά λοιπόν ας έχουμε υπ' όψη όταν προσευχόμαστε, και με μεγάλο σεβασμό να δεχόμαστε το λιβάνισμα του ιερέα όταν εκκλησιαζόμαστε.

«Το Γήρας περιφρούρησαν»

Άκουσε με προσοχή τα λόγια των γερόντων γιατί αυτά που αυτοί σου λένε τα άκουσαν από τους δικούς τους γονείς.

Από τις διατές των ηλικιωμένων θα διδαχθείς σύνεση, πραότητα και σοφία και σε καιρό ανάγκης θα γνωρίζεις να πράττεις και ο ίδιος στα δικάσου παιδιά.

Ευλογία Πατρός στηρίζει οίκους τέκνων κατάρτα δε Μητρός εκριζώνει θεμέλια οίκων.

Ό,τι έκανες Εσύ στους γονείς σου κατά την περίοδο των γηρατειών τους αυτά να εύχεσαι να κάνουν και τα παιδιά σου για Σένα.

«Επικατάρατος ο ατιμάζων Πατέρα ή Μητέρα αυτού» (Καταραμένος είναι αυτός που προσβάλλει τον Πατέρα και τη Μητέρα του).

Κουράγιο που τόχε

Ενενηταπεντάχρονος συνταξιούχος κέρδισε τελευταία στο λαχείο ένα εκατομμύριο ευρώ. Παραλαμβάνοντας σε επιταγή το παραπάνω ποσό ρωτήθηκε πως σκέφτεται να ξοδέψει τα χρήματα.

Ο γέροντας ήρεμα και συνετά απάντησε: «Από αυτό το ποσό δεν πρόκειται να ξοδέψω ούτε ένα ευρώ. Θα τα καταθέσω σε λογαριασμό τραπεζής για να τάχω για «ώρα ανάγκης» στα γεράματά μου.

Η ονοματοθεσία, στο Δίκαστρο (Ζημιανή)

Του Λεωνίδα Ιωάννου Καρφή
Αντιστρατήγου ε.α.

Τα ιστορικά στοιχεία της ονοματοθεσίας

Τα ιστορικά στοιχεία, που διασώθηκαν και επιμάρτυρούν την διαχρονική ονοματοθεσία στο Δίκαστρο, είναι: Η Επιτύμβια Στήλη Δικάστρου, (εύρημα των ελληνοιστικών χρόνων, 3ου-2ου αιώνας π.χ.), η Πρόθεση της Ιεράς Μονής Ρεντίνας, (εύρημα του 1640), τα Δημοτολόγια από το 1836 της Κοινότητας Ζημιανής - Δικάστρου και οι μαθητικοί κατάλογοι του Γραμματο-διδασκαλείου Ζημιανής, σχολικών ετών 1888-1891.

Η ονοματοθεσία στους ελληνοιστικούς χρόνους

Από την επιτύμβια στήλη Δικάστρου έχουμε τρία ονόματα κατοίκων της περιοχής Ζημιανής, κατά την ελληνοιστική περίοδο (3ος-2ος αιώνας π.χ.): Νικαίας, Καλλιδαμος, Φιλίστας. Είναι ονόματα ελληνικά, δωρικής διαλέκτου, ονόματα Δολόπων, που δόθηκαν την περίοδο αυτή από τους γονείς στα παιδιά τους, κατά τις επίσημες οικογενειακές τελετές.

Τα ονόματα είναι δηλωτικά των αρετών, που ευχήθηκαν οι γονείς να έχουν ή ήθελαν να αποκτήσουν τα παιδιά στη ζωή τους. Οι γονείς ήθελαν και ευχήθηκαν: ο ένας, να είναι το παιδί του νικητής (Νικαίας), ο άλλος, να γίνει το παιδί του καλός κτηνοτρόφος (Καλλιδαμος) και ο τρίτος, να είναι το παιδί του αγαπητό, αρεστό (Φιλίστας).

Η ονοματοθεσία κατά τον 16ο αιώνα

Από την Πρόθεση της Ιεράς Μονής Ρεντίνας έχουμε 116 ονόματα αφιερωτών-κατοίκων της Ζέμιανης (Ζημιανής), οι οποίοι το έτος 1640, χρονολογία κατά την οποία «πέρασε» από το χωριό η εικόνα της Παναγίας, συνοδεία μοναχών, προσέφεραν αφιερώματα και τάματα, προς το σκοπό της ανακαίνισης της Μονής Ρεντίνας.

Οι αφιερωτές έχουν βαπτιστικά ονόματα κουτσο-βλάχικα, βυζαντινά και χριστιανικά. Οι κάτοικοι της περιοχής ήταν κουτσό-Βλάχοι (μικροί Βλάχοι) και κατά τους βυζαντινούς χρόνους ακολουθούσαν την κουτσο-βλάχικη και βυζαντινή ονοματοθεσία. Τα ονόματα των αφιερωτών-κατοίκων της Ζημιανής, όπως είναι γραμμένα στην Πρόθεση, μπορούν να καταταχθούν ως εξής:

* **Ονόματα κουτσο-βλάχικα:** Δήμος, Κουμπής, Κυρίτσος, Μίχος, Παράσχος, Πλούμπος, Πάτερος, Πούλος, Ρίζος, Σταμάτης, Τριαντάφυλλος, Τριάντης, Χαρίτος, Φράγκος και Αυγή, Άσπρω, Αγόρω, Αστέρω, Βαρσάμω, Κάλλω, Κάρλω, Κοντύλω, Κρουστάλλω, Κόμνω, Κυρατσώ, Λελοούδω, Μάγδω, Παγώνα, Παγόνω, Πλούμπω, Σταμάτα, Σταμάτω, Στύλω, Φέγγω, Χάντρα, Χρύσω

(Συνέχεια στη σελ. 6)

Οι τελετές ονοματοθεσίας

Από αρχαιοτάτων χρόνων, τα ονόματα δίνονταν στα παιδιά, κατά την διάρκεια των τελετών ονοματοθεσίας. Οικογενειακή και επίσημη ήταν η τελετή της ονοματοθεσίας των παιδιών, κατά τους προ Χριστού αιώνες, θρησκευτική και μυστήριο είναι η τελετή του Βαπτίσματος, κατά τους μετά Χριστόν αιώνες, μέχρι σήμερα.

Η οικογενειακή τελετή ονοματοθεσίας

Κατά τους προ Χριστού αιώνες, οι γονείς την δεκάτη ημέρα από τη γέννηση του παιδιού, καλούσαν τους συγγενείς στο σπίτι τους και εκεί έδιναν το όνομα στο παιδί τους. Ο πατέρας σήκωνε το παιδί ψηλά και έλεγε το όνομα του παιδιού τρεις φορές. Με την οικογενειακή αυτή τελετή επισημοποιούνταν στην κοινότητα τα ονόματα των παιδιών.

Τα ονόματα που έδιναν οι γονείς στα παιδιά τους ήταν το όνομα του παππού ή της γιαγιάς ή το όνομα κάποιου συγγενούς ή το όνομα κάποιου θεού ή ήρωα, στους οποίους οι γονείς αφιέρωναν την σωτηρία, την φύλαξη και την προστασία του παιδιού τους (εις όν οι γονείς ανήρων την σωτηρίαν και την φυλακήν του παιδός).

Πολλές φορές οι γονείς έδιναν στα παιδιά τους όνομα, που δήλωνε τις αρετές ή κλίσεις προς κάποιο επάγγελμα, το οποίο επρόκειτο να μετέλθει ή ήθελαν και εύχονταν οι γονείς να μετέλθει το παιδί τους στη ζωή του (Ετίθεσαν εις το παιδίον όνομα δηλωτικόν αρετών ή επιτηδευμάτων, άτινα έμελλεν ή ηύχοντο να μετέλθω ο παίς κατά τον βίον).

Το μυστήριο του Βαπτίσματος

Από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους, τα ονόματα δίνονται στα παιδιά κατά την τέλεση του μυστηρίου του Βαπτίσματος, το οποίο όρισε ο ίδιος ο Κύριος, όταν είπε στους μαθητές του «**πορευθέντες, μαθητεύσατε... βαπτίζοντες**». Με το μυστήριο του Βαπτίσματος η Εκκλησία δέχεται το παιδί στους κόλπους της, ως μέλος της, δίνοντας και το κύριο όνομά του.

Το μυστήριο του Βαπτίσματος (Βάπτισμα) τελείται στους Ναούς την τεσσαρακοστή ημέρα από τη γέννηση του παιδιού. Ο ανάδοχος δίνει το όνομα και ο ιερέας, ψάλλοντας ύμνους και ευχές, βαπτίζει το μυρωμένο βρέφος τρεις φορές στο αγιασμένο νερό της κολυμβήθρας και επισημοποιεί το βαπτιστικό όνομα.

Τα ονόματα, που δίνονται κατά το Βάπτισμα, είναι χριστιανικά, αρχαιο-ελληνικά, Βυζαντινά, παραδοσιακά, κ.α. «**Εθός αρχαιοτατον εστί**» να δίνονται στα εγγόνια τα ονόματα του παππού και της γιαγιάς, για να διατηρείται έτσι η οικογενειακή τάξη και η μνήμη των προγόνων και να μεταδίδεται από γενιά σε γενιά η ελληνο-χριστιανική παράδοση.

Επιτύμβια στήλη Δικάστρου (Νικαίας, Καλλιδαμος, Φιλίστας) (Σκίτσο Γεωρ. Κ. Καρφή)

Κατάλογος μαθητών Γραμματο-διδασκαλείου Ζημιανής (1888-1891) (Από το αρχείο του Στρατηγού-ιατρού Δημ. Γρηγ. Παπαδημητρίου)

Η ονοματοθεσία, στο Δίκαστρο (Ζημιανή)

(Συνέχεια από τη σελ. 5)

* **Ονόματα βυζαντινά και χριστιανικά (Βυζαντινών Αυτοκρατόρων, Αρχόντων, Αγίων, Πατριαρχών):** Άγγελος, Θεόδωρος, Θεοδόσιος, Ιωάννης, Κων/νος, Μανουήλ, Φώτιος, Αναγνώστης, Ευστάθιος, Γεώργιος, Δημήτριος, Λαζαράς, Λάμπρος, Νικόδημος, Νικόλαος, Παναγιώτης και Αγγέλω, Αλέξω, Αρχόντω, Αφέντω, Δέσπω, Μαρία.

* **Ονόματα κληρικών και μοναχών:** παπα-Λάμπρος, παπα-Στάμος, μοναχή Λεοντιάς.

* **Ονόματα ιστορικά:** Βεργίνα.

* **Ονόματα ακατάτακτα:** Βορίλας, Ήβρος, Τζερομπής, Φόρος.

Η ονοματοθεσία από τον 17ο αιώνα μέχρι σήμερα

Από τον 17ο αιώνα, οι μνημένοι στην Φιλική Εταιρεία και οι Λόγιοι άρχισαν να συνιστούν στους γονείς να δίνουν, κατά το Βάπτισμα, στα παιδιά τους ονόματα αρχαιο-ελληνικά και χριστιανικά, για να αφυπνισθεί η ιστορική συνείδηση και το υπέρτατο χρέος των υπόδουλων Ελλήνων, για αγώνα υπέρ της πίστης, ελευθερίας και εθνικής ανεξαρτησίας.

Οι Φιλικοί και Λόγιοι, Ευγένιος Γιαννούλης, ιδρυτής της Ελληνο-Χριστιανικής Σχολής «**Μουσείον των Αγράφων**» και Ζαχαρίας Αινιάν, Ελληνο-διδάσκαλος και ιερέας, από το Μαυρίλο, ήταν από τον 17ο αιώνα οι κήρυκες της Μεγάλης Ιδέας και της ονοματοθεσίας αρχαιο-ελληνικών και χριστιανικών ονομάτων στους κατοίκους των χωριών Τυμφρηστού.

Οι κάτοικοι της Ζημιανής, από τον 18ο αιώνα, λόγω των κηρυγμάτων και διδαχών των Φιλικών και των Ελληνο-διδασκάλων ιερέων, άρχισαν να βαπτίζουν τα παιδιά τους με χριστιανικά, αρχαιο-ελληνικά και βυζαντινά ονόματα. 61 από τους 69 μαθητές του Γραμματο-διδασκαλείου Ζημιανής, σχολικών ετών 1888-1891, είχαν ονόματα χριστιανικά και αρχαιο-ελληνικά.

Τα ονόματα, από τον 18ο αιώνα μέχρι σήμερα, των κατοίκων

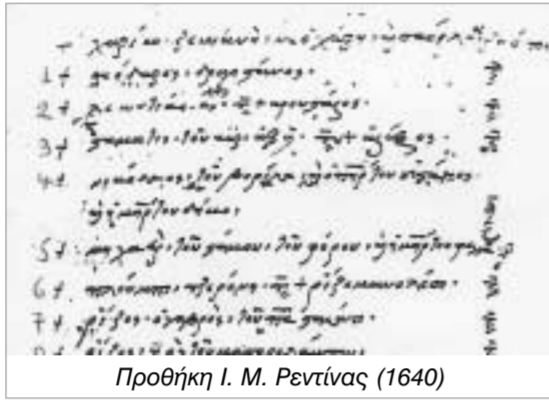
Ζημιανής, όπως είναι γραμμένα στα Δημοτολόγια της οικισμού Ζημιανής του Δήμου Τυμφρηστού (1836) και κοινότητας Δικάστρου (1912, 1927 και 1999) και στους μαθητικούς καταλόγους (1888-1891) του Γραμματο-διδασκαλείου Ζημιανής, μπορούν να καταταχθούν ως εξής:

* **Ονόματα χριστιανικά (Αγίων, Μαρτύρων, Οσίων, Ομολογητών, Πατέρων, Πατριαρχών) και βυζαντινά (αυτοκρατόρων):** Αθανάσιος, Αναστάσιος, Ανδρέας, Απόστολος, Βασίλειος, Γεώργιος, Γρηγόριος, Δημήτριος, Ελευθέριος, Ευάγγελος, Ευθύμιος, Ηλίας, Θεόδωρος, Θεόφιλος, Θωμάς, Ιωάννης, Κων/νος, Λάζαρος, Λάμπρος, Μιχαήλ, Νικόλαος, Παναγιώτης, Παντελεήμων, Πάυλος, Πέτρος, Σεραφείμ, Σταύρος, Σπυριδών, Στυλιανός, Σωτήριος, Ταξιάρχης, Φώτιος, Χρίστος και Αικατερίνη, Άννα, Αλεξάνδρα, Βαρβάρα, Βασιλική, Γεωργία, Δήμητρα, Ειρήνη, Ελισάβετ, Ελένη, Ευαγγελία, Θεοδώρα, Θωμαή, Κυρούλα, Κωνσταντία, Μαρία (Μαριγώ), Μάρθα (Μάνθα), Μαριάνθη, Παναγιώτα, Παρασκευή, Πίστη, Σοφία, Σταυρούλα, Στυλιανή, Φωτεινή.

* **Ονόματα αρχαιο-ελληνικά (Βασιλέων, Ηρώων, Φιλοσόφων, Στρατηγών, Μουσών, Χαρίτων):** Αλέξανδρος, Αριστείδης, Αριστοτέλης, Αχιλλέας, Ηρακλής, Θάλης, Θεμιστοκλής, Λεωνίδα, Μιλτιάδης, Ξενοφών, Πausανίας, Περικλής και Αγλαΐα, Αθηνά, Αντίπη, Αρετή, Ελπίδα, Ερασμιά, Ερμιόνη, Ευφροσύνη, Ευρυδίκη, Ευανθία, Ευδοκία, Ευτυχία, Ιφιγένεια, Ναυσικά, Ολυμπία, Πηνελόπη, Πολυξένη.

* **Ονόματα παραδοσιακά και άλλα:** Αγόρω, Αλίκη, Αμαλία, Βενέτω, Γαρυφαλλιά, Ιουλία, Λουίζα, Λευκή, Λουκία, Μαΐτσα Μόρφω, Ξανθή, Πούλια, Σταμάτω, Χρυσούλα, Χρύσω.

Το άρθρο είναι αφιερωμένο στις μνήμες των προγόνων μου αφιερωτών της Μονής Ρεντίνας: Ρίζου Καρφή, και των παιδιών του Γεωργίου και Δέσπως, που έζησαν (1580-1670), στη Ζέμιανη (Δίκαστρο).

Προθήκη Ι. Μ. Ρεντίνας (1640)

28η Οκτωβρίου 1940

Όλοι οι επίστρατοι νέοι της Πατρίδας μας, μόλις πληροφορήθηκαν την κήρυξη του πολέμου έφυγαν για το μέτωπο με το χαμόγελο στα χείλη κι ας ήξεραν ότι μπορεί να μην επιστρέψουν στα σπίτια τους και τις οικογένειές τους όπως έγινε με το Δικαστριωτή ήρωα Γεώργιο Ι. Λάμπο.

Αυτά τα πρόσωπα με το χαμόγελο της νίκης στα χείλη πολέμησαν στα βουνά της Αλβανίας και δόξασαν την Πατρίδα μας. Περισσότεροι από δεκατέσσερες χιλιάδες απ' αυτούς δεν επέστρεψαν στις οικογένειές τους, άφησαν την τελευταία τους πνοή στο μέτωπο για το μεγαλείο της Ελλάδας μας.

Αιωνία τους η μνήμη.

Ν.Σ.

Δημοτική ποίηση

Ό,τι αναζητάς σ' ένα Δημοτικό Τραγούδι το βρίσκεις στους όμορφα συντεταγμένους στίχους του. Ιδιαίτερα στα τραγούδια εκείνα που έχουν ως θέμα τους την αγνή αγάπη, τους καημούς και τους χτύπους της ερωτευμένης καρδιάς, που λογική και κρατημό δεν έχουν.

-Λενιώ με τα σγουρά μαλλιά και με τα μαύρα μάτια στην πέρα ρούγα μη διαβείς, στη δώθε μην περάσεις. Γιατί είν' ο γιός μου από κρασί κι από βαρύ μεθύσι θα σου χαϊδέψει τα μαλλιά, τα χείλη θα φιλήσει.

-Βασιλική μου έμμορφη μη μου κουνάς το χέρι μαζί θα το περάσουμε τούτο το καλοκαίρι. Ένα νερό θα πίνουμε κι ένα ψωμί θα τρώμε και χώρια θα κοιμόμαστε ώσπου να παντρευτούμε.

-Όμορφη κόρη έπλενε στο ρέμα τα προικιά της. Έχει ξυλένιο κόπανο και πλατανίσια σκάφη. Από τον κρότο τον πολύ και το γλυκό τραγούδι ραγίστηκε ο κόπανος και χάλασε η σκάφη. Λεβεντονιός επέρασε και την συχωρωτάει πέτα κορή μ' το κόπανο και πάμε το τραγούδι. Να ξεθελώσει το νερό, να λαγαρίσει η γούρνα να πιούν τα πρόβατα νερό οπούναι διψασμένα.

Ν.Σ.

ΠΟΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΘΕΛΟΥΜΕ;

**του Λάμπρου Γράββαλου
Καθηγητού**

Η κοινωνία ανθρώπων, δεν είναι ένα αποτέλεσμα συμφωνιών, όπως κάνουμε για τη σύσταση μιάς εταιρείας την οποία και διαλύουμε όποτε θέλουμε.

Η κοινωνία των ανθρώπων, είναι προϊόν φυσικής ανάγκης. Αν κοιτάζουμε και αυτά τα ζώα ακόμη, διαπιστώνουμε ότι και αυτά έχουν κάποια κοινωνία στην οποία κυριαρχεί το ένστικτο, ενώ η κοινωνία των ανθρώπων κατευθύνεται από το λόγο. Αυτή την αρχή, εμείς σήμερα την αγνοούμε, και βαδίζουμε ολοταχώς στην ομαδική ζωή των ζώων.

Μόνο μία μικρή ματιά στα τηλεοπτικά μέσα, μας πείθει γι' αυτό.

Δεν χρειάζεται φιλοσοφία. Πάντως, η κάμψη των διανοητικών ικανοτήτων ή της πθικής, η χρεωκοπία της σωστής κοινωνικής ζωής, η εξασθένηση από την ακόλαστη σεξουαλική ζωή, η παρακμή των διανοητών και η ελάττωση των οικογενειών, είναι μερικές αιτίες που έχουν τη δύναμη να επιφέρουν τον θάνατο ενός κοινωνικού πολιτισμού και κατά συνέπεια μιας κοινωνίας ανθρώπων. Δυστυχώς η «Αιδώς και η Δίκη (δικαιοσύνη)», μας έχουν εγκαταλείψει. Ο Πλάτων επισημαίνει ότι ο άνθρωπος διακρίνεται: α') για το Λογιστικό του, δηλαδή τη διανοητική του ικανότητα της οποίας η μέγιστη αρετή είναι η φρόνηση. β') για το θυμοειδές, δηλ. το συναισθηματικό του μέρος, του οποίου η μέγιστη αρετή είναι η ανδρεία, και γ') για το επιθυμητό, δηλ. τις επιθυμίες και τα πάθη, των οποίων η μέγιστη αρετή είναι η σωφροσύνη. Δηλαδή, η φρόνηση, η ανδρεία και η σωφροσύνη που πάνε; Ποιός αγωνίζεται σήμερα για να επικρατήσουν οι ιδεολογικοί αγώνες που αποτελούν ζωτικό παράγοντα της πολιτιστικής εξέλιξης των ανθρωπίνων κοινωνιών; Ξεχάσαμε, ή κάνουμε πως δεν βλέπουμε, ότι ο άνθρωπος με την ορθή λογική του και την πίστη προς το Θείο, οδηγήθηκε σε σημαντικές ανακαλύψεις και καλύτερευση της ζωής του; Κλασικό παράδειγμα η Χριστιανική σκέψη, η Εκκλησία, το Σχολείο και κυρίως η συγκροτημένη οικογένεια, την οποία εμείς πάμε να την εξαποστείλουμε, αποτελούν βασικούς παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν πάρα πολύ την ιστορική πορεία των λαών. Εμείς αρκούμαστε στη ζωή των ορέξεών μας, στο χρήμα, στις υλικές απολαύσεις, στις μονογονεϊκές οικογένειες, στα διαζύγια, στην ελεύθερη συμβίωση των νέων και ακόμα σκεπτόμαστε εάν πρέπει να νομιμοποιήσουμε το γάμο των ομοφυλοφίλων.

Όλα τα βλέπουμε από τη φαιδρή τους πλευρά, και δεν σκεπτόμαστε με σοβαρότητα ότι ο πολιτισμός, και η προκοπή μιας κοινωνίας ανθρώπων δεν είναι έμφυτα, ούτε άφθαρτα. Δεν σκεπτόμαστε ότι κάθε γενεά πρέπει να προσθέτει κάτι στο οικοδόμημα της κοινωνίας και του πολιτισμού, αλλιώς κοινωνία και πολιτισμό, θα τα βουλιάσουμε και θα τα στείλουμε στην ανυπαρξία, σαν στυγνοί εγκληματίες. Ύστερα από όλα αυτά, τι έχουμε να απαντήσουμε; Είμαστε δημιουργοί μιας καλύτερης κοινωνίας ανθρώπων, ή πάμε να καταστρέψουμε και αυτή που βρήκαμε; Απαντήστε, νεοέλληνες, απόγονοι λαμπρών προγόνων! Αλλοίμονο!!!

Λοιπόν; Ποιά Κοινωνία θέλουμε;

ΕΥΘΥΜΑ

Η Συνταγή

Συνταξιούχος Δάσκαλος τυπικός σ' όλα στη ζωή του πήγε στο κρεοπωλείο της γειτονιάς του και ζήτησε 2 κιλά κρέας από τον χασάπη με την επί πλέον εξυπηρέτηση να του γράψει σε χαρτί τη συνταγή μαγερέματος, διότι όπως εξήγησε το «γίρας ου έρχεται μόνον».

Την ώρα που ο κρεοπώλης σημείωνε τη συνταγή μήηκε στο χασάπικο αδέσποτο σκυλί άρπαξε από τα χέρια τη σακούλα με το κρέας και τόβαλε στα πόδια. Τότε ο αγαθός συνάδελφος γυρίζει προς το σκύλο και με δασκαλικό ύφος του λέει:

Πού πας ρε φίλε το κρέας χωρίς τη συνταγή... Πώς θα το μαγειρέψεις;

Το βιβλιάριο καταθέσεων

Σχετικά φτωχικό αντρόγυνο τάφερνε με δυσκολία στην αρχή όσον αφορούσε το νοικοκυριό τους.

Με τον καιρό και όλως ανεξήγητα η κυρά και αφέντρα του σπιτιού, που διέθετε και τα ανάλογα σωματικά προσόντα άρχισε να παραγγέλνει και να προμηθεύεται πανάκριβα σαλόνια, ντουλάπες, τραπέζια και στο τέλος εντοιχισμένο γωνιακό πέτρινο τζάκι. Μια χειμωνιάτικη μέρα αφού τακτοποίησε το σαλόνι «μπουμπούνιασε» και το τζάκι με ξερά ξύλα, πήρε την καρέκλα κι αφού «τσιτσέλωσε» (άνοιξε τα πόδια για να πυρωθεί) απολάμβανε τη θαλπωρή της ζεστασίας με ικανοποίηση.

Ο δόλιος ο σύζυγος που κάτι είχε υποψιασθεί για την πηγή των χρημάτων είπε στη σύντροφο της ζωής του: «Όλα καλά κυναικα αλλά έτσι που κάθεται υπάρχει κίνδυνος να κάψεις το βιβλιάριο των καταθέσεων. Πρόσεχε!».

Ν.Σ.

Λαϊκές εκφράσεις

Η εξυπνάδα κάθε λαού φανερώνεται στις παροιμίες και τις λαϊκές εκφράσεις. Είναι δηλαδή η συνοπτική διατύπωση κάθε αλήθειας με διδακτικό επιμύθιο.

Παραθέτω μερικά ανθολογήματα λαϊκής σοφίας όπως τα διέσωσε η παράδοση του τόπου μας.

«Θέλει το παξιμάδι νάναι βρεμμένο»

Ήτανε λένε κλασικός τεμπέλης, ο οποίος ζούσε από τις ελεημοσύνες των συνανθρώπων του. Με τα χρόνια όμως βαρέθηκε να ζει και παρακάλεσε κάποιους γνωστούς και φίλους να τον πάρουν και να τον πάνε στο νεκροταφείο να τον θάψουν ζωντανό. Αυτοί δέχτηκαν με κάποια επιφύλαξη. Στο δρόμο που πήγαιναν συνάντησαν έναν πονόψυχο και ελεήμονα άνθρωπο, ο οποίος ζήτησε να μάθει τα «καθέκαστα» για την περίπτωσή του. Όταν έμαθε το λόγο αυτής της αποκοτιάς του δυστυχή συνανθρώπου του, προθυμοποιήθηκε ν' αναλάβει ο ίδιος τη φροντίδα συντήρησης του «Τεμπελχανά» προσφέροντας κάθε μέρα κι από ένα καλοψημένο παξιμάδι. Ακούγοντας την πρόταση του Ελεήμονα ο ακαμάτης τον ρωτάει αναιδέστατα. «Το παξιμάδι αφεντικό το θέλω νάναι και βρεγμένο...». Αυτό φίλε μου θα το αναλάβεις μόνος σου να κάνεις κάτι κι εσύ... Ο τεμπέλης γυρίζει προς τους φίλους του και τους λέει: «Μη χασομεράτε τραβάτε εκεί που σας είπα... και θάψτεμε γιατί δεν αντέχω να βρέχω παξιμάδια για μια ολόκληρη ζωή» είπε ο «ραχατλής» και καλοπερασάκιας.

Ν.Σ.